

0. PANORÀMICA DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS.

0.1 Marc legal.

Actualment, són dues les lleis que regulen el sistema educatiu de l'estat espanyol. La primera és la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació (LODE), que desplega l'article 27 de la Constitució espanyola (excepció feta de l'apartat 10 relatiu a la Universitat). Els aspectes principals que desenvolupa són els següents:

- Les finalitats de l'educació.
- Els drets dels integrants de la comunitat escolar.
- La llibertat de càtedra.
- El dret d'associació de pares i d'alumnes.
- El dret de reunió.
- La creació de centres públics i privats.
- El concert escolar.
- La participació en la planificació de l'ensenyament.

La LODE fou modificada per la LOPEG el 1995 i per la LOCE el 2002 (lleis que actualment estan derogades per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació). A més d'això, la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), també ha modificat diversos continguts de la LODE .

En la LOE, l'ensenyament queda articulats de la manera següent:

- General: infantil, primària, secundària obligatòria, batxillerat i formació professional de grau mitjà.
- Especial: educació permanent d'adults.
- Ensenyaments especials: idiomes, arts i esports.
- Superior: ensenyaments artístics superiors, formació professional de grau superior, ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny de grau superior, i ensenyaments esportius de grau superior.

Com a conseqüència de l'aplicació de la Constitució espanyola i de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, l'1 de gener de 1998 la Comunitat Autònoma de les Illes Balears assolí les competències en matèria educativa, que s'afegiren a les que ja tenia en matèria d'ensenyament del català.

0.2 Administració educativa.

Els nivells o àmbits de l'administració són l'estatal o central, l'autonòmic i el municipal.

En el nivell estatal hi actuen les Corts Generals, que aproven les lleis, i el govern central, que elabora els reglaments i gestiona els temes de la seva competència. Aquestes competències relatives a l'educació les exerceix el *Ministerio de Educación*.

Les principals matèries reservades a l'estat són les següents:

- Ordenació general del sistema educatiu.
- Promulgació de normes bàsiques per a tot l'estat.
- Requisits mínims dels centres docents.
- Regulació de l'expedició i convalidació de títols acadèmics.
- Alta inspecció.
- Planificació general de les inversions.
- Ajudes a l'estudi (regulació de beques).
- Centres públics espanyols a l'estranger i règim jurídic dels centres estrangers al nostre país.
- Cooperació internacional.

En el nivell autonòmic, actua el parlament de la comunitat autònoma, que elabora les lleis, i el govern autonòmic, que fa els reglaments i realitza la gestió mitjançant la conselleria corresponent.

Tal i com s'ha esmentat anteriorment, l'1 de gener de 1998 la Comunitat Autònoma de les Illes Balears assolí les competències en matèria educativa, que són gestionades per la Conselleria d'Educació i Cultura sota la direcció de la persona titular, que rep el títol o nom de conseller o consellera, i que s'estructura en els òrgans directius següents:

- Secretaria General.
- Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educativa.
- Direcció General de Planificació i Centres.
- Direcció General d'Innovació i de Formació del Professorat.
- Direcció General de Formació Professional i Aprenentatge Permanent.
- Direcció General de Personal Docent.
- Direcció General d'Universitat.
- Direcció General de Cultura.
- Direcció General de Política Lingüística.

Les direccions generals esmentades exerceixen les seves competències en els àmbits materials següents:

a) Direcció General d'Administració, Ordenació i Inspecció Educativa: relacions amb les administracions educatives i coordinació general dels serveis educatius; ordenació dels ensenyaments; ensenyament del català i normalització lingüística en l'àmbit educatiu; ensenyament de llengües estrangeres; programes internacionals;

tecnologies de la informació i la comunicació aplicades a l'educació; inspecció educativa; avaluació del sistema educatiu.

- b) Direcció General de Planificació i Centres: planificació educativa; coordinació, règim orgànic i funcionament dels centres docents; centres concertats; relacions amb la comunitat educativa; educació a distància no universitària; gestió de títols acadèmics i convalidacions; beques.
- c) Direcció General d'Innovació i de Formació del Professorat: impuls i foment de projectes d'innovació educativa; materials didàctics; formació permanent del professorat.
- d) Direcció General de Formació Professional i Aprenentatge Permanent: formació professional i relacions del sistema educatiu amb l'empresa; ensenyaments de règim especial; educació de persones adultes.
- e) Direcció General de Personal Docent: ordenació i gestió del personal docent i del personal al servei dels centres educatius.
- f) Les delegacions territorials d'Educació i Cultura d'Eivissa i Formentera, i de Menorca, sota la dependència directa del conseller d'Educació i Cultura, exerceixen funcions relatives a la coordinació administrativa dins l'àmbit educatiu i cultural de les respectives illes, en coordinació amb els directors generals dins l'àmbit de les seves competències.

0.2.1 Competències compartides.

Per tal de millorar l'eficàcia de la gestió, hi ha d'haver una coordinació entre les dues administracions que tenen competències en matèria educativa. A tal efecte s'indiquen els temes compartits sobre els quals s'estableixen nexes de coordinació:

- Registres de títols acadèmics i professionals
- Manteniment de bancs de dades informatitzats de personal, centres i documentació d'utilització conjunta.
- Procediments de col·laboració necessaris en matèria d'investigació educativa, educació a distància, programes d'alumnes, formació i perfeccionament del personal docent, d'administració i d'inspecció educativa, educació compensatòria, així com altres temes que es decideixin.
- Procediment per facilitar la informació necessària sobre l'estat i situació del sistema educatiu.
- Execució de plans d'avaluació general del sistema educatiu i programes de caràcter experimental sobre ordenació general del sistema educatiu, i fixació dels ensenyaments mínims.

- Investigació i experimentació en matèria de projectes, construccions i dotació de centres i informació relativa als pressuposts en matèria d'ensenyament.

0.2.2 Competències educatives municipals.

Entre les principals obligacions assignades als ajuntaments destaquem la vigilància de l'escolarització obligatòria, la conservació, neteja i custòdia dels edificis escolars públics d'educació infantil i primària i l'oferta de terreny per construir-hi escoles i instituts. Per altra banda, han sorgit altres drets i possibilitats, fruit del desenvolupament legislatiu en matèria educativa o de la progressiva implicació dels ajuntaments en la gestió educativa i en la promoció de la seva qualitat, com són:

- La presència, amb veu i vot, als consells escolars en els centres sostinguts amb fons públics
- La creació d'escoles d'educació infantil de 0 a 3 anys.
- Participació en l'oferta sociocultural dels centres d'educació de persones adultes.
- Programes d'inserció laboral per a joves.
- Col·laboració amb la programació d'activitats complementàries o extraescolars.
- Publicació de material didàctic o de suport.
- Concessió d'ajuts econòmics als alumnes, pares o centres.
- Iniciatives i suport en relació a la normalització lingüística i cultural.

Quant a altres organismes, podem fer referència als consells insulars, amb algunes competències semblants a les dels ajuntaments i altres encara per definir.

0.3 Normativa pròpia.

La comunitat autònoma pot elaborar normativa pròpia sobre els temes sobre els quals té competència i també pot desenvolupar les normes bàsiques o atribuïdes a l'estat quan així es determini. Fins ara ha exercit aquesta capacitat legislativa elaborant i publicant normativa en matèria d'educació relativa als aspectes següents:

- Ordenació dels ensenyaments i currículum
- Llengua catalana a l'ensenyament.
- Avaluació d'alumnes.
- Organització i funcionament de centres.
- Règim d'admissió d'alumnes.
- Consells escolars.
- Formació del professorat.
- Inspecció educativa.
- Personal docent.
- Arxiu i Museu de l'Educació.
- Programes específics.

0.4 Implantació de la LOE.

D'acord amb el calendari d'aplicació de la LOE, en el curs escolar 2007/08 s'iniciaren les noves ensenyances del primer cicle d'educació primària i de primer i tercer nivells d'educació secundària. Això no obstant, no es van aplicar els nous currículums perquè els decrets corresponents no pogueren ser aprovats a temps, però finalment foren publicats a finals del curs 2007/08, tal i com queda reflectit a continuació:

- Decret 67/2008, de 6 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears. (BOIB núm. 83 de 14 de juny de 2008)
- Decret 72/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears. (BOIB núm. 92 Ext. de 2 de juliol de 2008)
- Decret 73/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears. (BOIB núm. 92 Ext. de 2 de juliol de 2008)
- Decret 82/2008, de 25 de juliol, pel qual s'estableix l'estructura i el currículum del batxillerat a les Illes Balears. (BOIB núm. 107 Ext. d'1 d'agost de 2008)

0.5 Principals mesures iniciades el curs 2007/08.

Entre les mesures iniciades el curs 2007/08 en destaquen les següents:

- Regulació del cicle 0-3 anys.
- Creació de l'Institut de la Convivència i l'Èxit Escolar
- Programa de reutilització de llibres de text a educació primària.

0.6 Recomanacions.

1. El caràcter uniprovincial de la nostra comunitat autònoma ha determinat la configuració de l'estructura políticoadministrativa del Govern de les Illes Balears. En el cas de la Conselleria d'Educació i Cultura, el fet insular, juntament amb el nombre de centres, alumnat i professorat de Menorca, Eivissa i Formentera, requereix d'una estructura de gestió descentralitzada que, en el nostre marc normatiu, permeti a les delegacions territorials gestionar alguns serveis, programes i actuacions educatives en el seu àmbit. En aquest marc, proposam crear juntes de personal docent no universitari per illes, com a òrgans de representació del professorat de cada àmbit territorial.
2. Les administracions locals (ajuntaments i consells insulars) són les institucions més properes a la ciutadania de les Illes Balears. El CEIB considera que, juntament amb les competències i responsabilitats que tenen atribuïdes legalment, poden intervenir més activament en altres àmbits, concretament en

la planificació de l'oferta educativa, en la gestió d'activitats complementàries a les de l'administració educativa o en la promoció de la formació permanent de la ciutadania. Per tal de poder realitzar aquestes actuacions, les administracions locals han de tenir el finançament adequat.

3. El CEIB considera que el desplegament normatiu autonòmic hauria de ser aprofitat, per no fer una simple transposició de la normativa bàsica estatal, amb un disseny propi de l'ensenyament per a les Illes Balears, adaptat a la nostra realitat, arrelat al medi i a la llengua i a la cultura pròpies, garantint el dret a una educació de qualitat per a tot l'alumnat, que li permeti assolir el màxim de les seves capacitats personals i acadèmiques.
4. D'acord amb el que fou aprovat al Ple del CEIB el 3 d'abril de 2009, proposam que la Conselleria d'Educació i Cultura aculli la iniciativa d'elaborar un esborrany de Pacte Social per a l'Educació a les Illes Balears, presentant un avantprojecte on s'emmarquin les línies bàsiques.
5. El CEIB proposa a la Conselleria d'Educació i Cultura l'inici del procés per a elaborar una Llei d'Educació per a les Illes Balears, una llei pròpia que determini les grans línies d'actuació en el sistema educatiu de les nostres illes, que garanteixi la millora del sistema públic d'educació, que defineixi la llengua catalana com a eix vertebrador del sistema educatiu i que vagi acompanyada d'un pressupost suficient per poder-la dur a terme. Aquesta llei hauria de ser elaborada amb la participació efectiva de la comunitat educativa i aprovada amb el consens dels agents educatius, socials i polítics de Formentera, Eivissa, Menorca i Mallorca.